CONCEPT

GEMEENTELIJK MONUMENT GM-nummer //

Algemene gegevens

Adres	: Korte Scheidingsweg 23
Postcode, Plaats	: 3312 JM, Dordrecht
Kadastraal	: DDT00 K 3494
Polder, buurt	: Oud-Dubbeldamse Polder, Land van Valk

Algemene omschrijving

Bouwjaar / verbouwing	: 1881, 1914, 1920, 1924, 1946, 1952, 1964, va 2006
Architect / aannemer	: onbekend, K. Groeneveld, Z. Van Schels, Chr. G. van Buuren, A. Bakker (brug 1946)
Opdrachtgever	: J. Herweijer, J. Krim (1914 t/m 1924), B. Kuipers (1952), J.M. Bakker (1964), fam. Linnert (va 2006)
Oorspronkelijke functie	: herenhuis/rentenierswoning
Huidige functie	: woonhuis
Bouwstijl	: invloeden neoclassicisme

Algemene beschrijving
Vrijstaand herenhuis, bekend als Villa Mariahof, met een brug en een toegangspoort aan de Korte Scheidingsweg. De in 1881 gebouwde rentenierswoning werd in 1914 verbreed en uitgebreid met een serre aan de voorzijde.

Historie gebied
De Korte Scheidingsweg is een verbindingsweg tussen de Dubbeldamseweg en de Krommedijk in de Oud-Dubbeldamse polder (1603). Tot ver in de 19e eeuw bestond de schaarse bebouwing in dit gebied uit een aantal buitenhuizen met bijbehorende boerderijen, enkele woningen en molens. De aanleg van de spoorlijn naar Breda in 1872 was een forse ingreep in het landelijke gebied van Dubbeldam. De gemeente Dubbeldam werd hierbij gedwongen grond te ruilen met de stad Dordrecht, zodat een deel van de Dubbeldamseweg aan Dordrecht toekwam. De Korte Scheidingsweg, die deel uitmaakte van de grens tussen Dordrecht en Dubbeldam, werd gelijktijdig met de spoorlijn in 1872 aangelegd op een voormalig polderdijkje. In 1903 volgde een nieuwe grenswijziging tot aan de Twintighoevenweg.

Halverwege de Korte Scheidingsweg werd in 1881 het herenhuis gebouwd. De weg bleef een polderweg met bomen en sloten aan weerszijden. Pas in 1924 werd de weg geschikt gemaakt voor meer woningbouw. Binnen enkele jaren kwamen diverse twee-onder-een kapwoningen gereed. Toen de gemeente de sloten wilde dempen, protesteerden de bewoners aan de westzijde, zodat de sloten aan deze zijde gehandhaafd bleven. Alle woningen worden hier nog steeds door een brug ontsloten. In 1931 werd de Hoekenessestraat verbonden met de Korte Scheidingsweg voor een verdere uitbreiding van de arbeiderswijk Land van Valk, die in 1922 was gebouwd in de westelijke hoek van het gebied.

Ligging
De villa staat aan de westzijde van de Korte Scheidingsweg met de nok evenwijdig aan de straat. De villa ligt op ruime afstand van de openbare weg en wijkt daarmee af van de rooilijn van de overige bebouwing. Het perceel wordt aan alle zijden door een sloot begrensd en door een brug ontsloten vanaf de Korte Scheidingsweg. Aan de noordzijde is in 1931 de Hoekenessestraat aangelegd, waardoor het perceel op een hoek van twee straten is komen te liggen.

Hoofdvorm
De villa is gebouwd op een in hoofdvorm rechthoekige plattegrond van één bouwlaag met een kapverdieping onder een samengesteld dak dat bestaat uit de dakschilden van het dak uit 1881 en de uitbreiding van 1914. Aan de linkerzijde bevindt zich een aanbouw uit de bouwperiode van één bouwlaag onder een plat dak.

Bouwgeschiedenis
De villa werd gebouwd als rentenierswoning in opdracht van Jillis Herweijer die voordat hij naar Dordrecht verhuisde, de Aloysehoeve aan de Zeedijk bewoonde. De boerderij verkocht hij aan zijn zoon Pieter. Hij verhuisde in 1881 met zijn vrouw en een zoon naar de Korte Scheidingsweg. Later zouden zijn zoons Pieter en Leendert ook twee woningen bouwen aan deze weg (1906 en 1907). Omdat dit de enige bebouwing was tot 1924 stond de weg ook bekend als het ‘Herweijerlaantje’.

In 1914 werd de villa verbouwd door de nieuwe eigenaar, Jan Krim. Aan de linkerzijde werd de woning in dezelfde bouwstijl uitgebreid met een extra travee voor twee grote slaapkamers, zodat de voordeur in het midden kwam. Aan de voorzijde werd rechts van de deur een serre gebouwd. Met dit nieuwe aanzien kreeg het woonhuis de naam Villa Mariahof, naar de vrouw van Jan Krim. Enkele jaren later, in 1920, werd op de zolder, waar alleen een bodekamer en een kleine slaapkamer was, een grote slaapkamer aan de achterzijde gemaakt met openslaande deuren naar een balkon. In 1924 werd een vergunning aangevraagd voor het scheiden van de voorkamer en de serre middels schuifdeuren.

In 1946 wordt de gemetselde brug hersteld. Er is sprake van oorlogsschade en het gewelf wordt geheel vernieuwd. In 1952 wordt het interieur gewijzigd: van de twee slaapkamers op de begane grond wordt één kamer gemaakt en de alkoven tussen de kasten en-suite worden verwijderd. Op de plattegrond van de zolderverdieping is te zien dat hier inmiddels een badkamer is gerealiseerd in de uitbreiding van 1914.
In 1964 wordt een vergunning verleend voor het maken van dakvensters, het vernieuwen van het balkonhek en het maken van een nieuwe pui aan de achterzijde. Een jaar later wordt een garage gebouwd op het perceel.

Sinds 2006 is gestart met een totale renovatie. De constructie van de begane grondvloer is geheel vervangen, evenals de trap naar de zolder. Originele elementen die nog aanwezig waren zijn zoveel mogelijk hersteld of hergebruikt. Dakkapellen zijn gerenoveerd en toegevoegd, alle in dezelfde traditionele stijl met kroonlijst en zinken zijwangen.

Beschrijving exterieur
De gemetselde gevels zijn alle later wit gekeimd en voorzien van een hoge, donkergrijs geschilderde plint. Boven de plint zijn kunststof muurelementen aangebracht tijdens de laatste renovatie, het zogenaamde ‘Schrijversysteem’ tegen vocht. Vensters bestaan uit houten kozijnen met door roeden verdeelde bovenramen. Het dak uit 1881 heeft een licht gebroken dakconstructie. Hier is in 1914 in dezelfde lijn op aangesloten, waarbij het dakschild aan de voorzijde de beide bouwvolumes verbindt. De dakbedekking van zinken leien is toen vervangen door grijze kruispannen. Op het dak staan enkele gemetselde schoorstenen.

De voorgevel heeft in het midden de voordeur (1914) met panelen en twee ramen met daarboven een halfrond raam voorzien van siersmeedijzeren roosters. Boven de voordeur bevindt zich een tienruits venster, identiek aan de twee bovenramen van de schuiframen links van de deur. In de bovenramen is facetglas aangebracht. De twee vensters en de entree hebben een geprofileerde lijst, aan de bovenzijde eindigend in een bredere lijst en een bekroning. De onderdorpels zijn van hardsteen, bij de vensters rustend op consoles. De gevel heeft links en rechts een pilaster, versierd met blokornamenten en eindigt met een forse kroonlijst. De serre rechts van de voordeur is een vijfzijdige aanbouw onder een plat dak. De vensters zijn uitgevoerd als schuiframen met achtruits bovenramen met in facet geslepen glas en voorzien van een hardstenen dorpel. In het midden bevinden zich twee openslaande deuren naar de voortuin. De onderramen en deuren zijn origineel (1914) en voorzien van dubbelglas. De serre wordt beëindigd door een betimmerde goot, rustend op houten consoles. Op het dak staan drie dakkapellen voorzien van een plat dak. De middelste (1914) wordt door een stijl verdeeld en heeft twee stolpramen. De twee andere dakkapellen hebben één stolpraam en zijn tijdens de laatste renovatie aangebracht in dezelfde stijl als de bestaande.

De rechterzijgevel heeft één venster dat in 1964 is vergroot en gemoderniseerd. Op het dak staan drie dakkapellen, waarvan één al aanwezig was in 1914. De dakkapellen zijn tijdens de laatste renovatie in dezelfde stijl gebouwd als de dakkapellen aan de voorzijde.

De achtergevel bestaat uit een grote achterpui, een achterdeur met bovenraam en rechts een venster met stolpraam en bovenraam. De laatste twee vensteropeningen zijn origineel en licht getoogd. Op het dak is links een dakkapel (later verbreed) en rechts de openslaande deuren naar een klein uitkragend balkon. Tijdens de renovatie is het balkon zoveel mogelijk in de stijl van het huis teruggebracht. De deuren zijn modern. Geheel rechts bevindt zich de achtergevel van de aanbouw(1881) met hierin één deur.

De linkerzijgevel bestaat links uit de gevel van de aanbouw met één licht getoogd venster, terug liggend de gevel uit 1881, en geheel rechts de gevel van de uitbreiding uit 1914, waarin een stolpraam met bovenraam. Zowel in het oude dak als in het dak van 1914 bevindt zich een dakkapel.

Beschrijving interieur
De centrale gang wordt ontsloten via een voorportaal met een tochtdeur waarin een replica van een geëtste ruit is geplaatst. Links in het midden bevindt zich de nieuwe trap naar de zolder. Deze grenst aan de voorzijde aan de kamer waar voorheen twee slaapkamers waren gerealiseerd. De ramen hebben origineel hang- en sluitwerk en zijn voorzien van schuivende binnenluiken. Aan de achterzijde van de trap is de keuken. Rechts van de gang is de kamer-en-suite, waarbij de serredeuren die in 1924 geplaatst waren, gebruikt zijn als nieuwe separatie tussen de voor en achterkamer. De schuifdeuren en vaste delen zijn voorzien van in facet geslepen glas. Hierboven is over de volle breedte een bovenraam waarin door stijlen verdeeld gebrandschilderd glas-in-lood is aangebracht. De stucplafonds van de voor- en achterkamer zijn origineel en hebben een middenornament met hoekrozetten. In de achterkamer bevindt zich een gietijzeren kachel van E.M. Jaarsma in een aangepaste schouw met originele vloerplaat. In de voorkamer is een inbouwhaard van onbekende datum.
De zolderverdieping is helemaal nieuw ingedeeld.

Beschrijving tuin, erf, perceel
Het perceel is rondom afgescheiden door een sloot waardoor de villa op een ‘eiland’ staat. De brug vanaf de Korte Scheidingsweg heeft halverwege een smeedijzeren toegangspoort met hekpalen. Op het perceel staat aan weerszijden van de brug een boom, op oude foto’s al zichtbaar. Aan de achterzijde staan enkele opstallen, waaronder de garage uit 1965. Deze vallen niet onder de bescherming.

Bronnen

Regionaal Archief Dordrecht
752-3065 Verbouwen herenhuis door bijbouwen serre en vergroten slaapkamers, 1914 (Korte Scheidingsweg 11)
752-3066 Het maken van een slaapkamer met balkon, 1920
752-3067 Het afsluiten van een serre, 1924
752-3068 Herstellen van een gemetselde brug, 1946
752-3069 Veranderen van de kamers, 1952
752-3070 Wijzigingen achtergevel, balkon en dakvensters, 1964
752-3071 Bouwen van een garage, 1965
beeldbank
adresboeken

archief eigenaar met brief van de familie Herweijer
Literatuur
A.P. van den Hoek. *Boerderijen en hun bewoners in de Groote Waard. Deel 1 ‘Eiland van Dordrecht’*. Heinenoord 2006.
Peter Jansen. *Een stukje Reeland door jaren heen. De Korte Scheidingsweg*. De Reelander, september 2011.

Peter Jansen. *Een stukje Reeland door jaren heen. Mariahof en het Herweijerlaantje.* De Reelander, juli 2019.
B. Lamberts en A.F.J. Niemeijer. *Dordrecht. Architectuur en stedenbouw 1850-1940.* Zwolle 2002.

Opname 31 januari 2019

Waardering

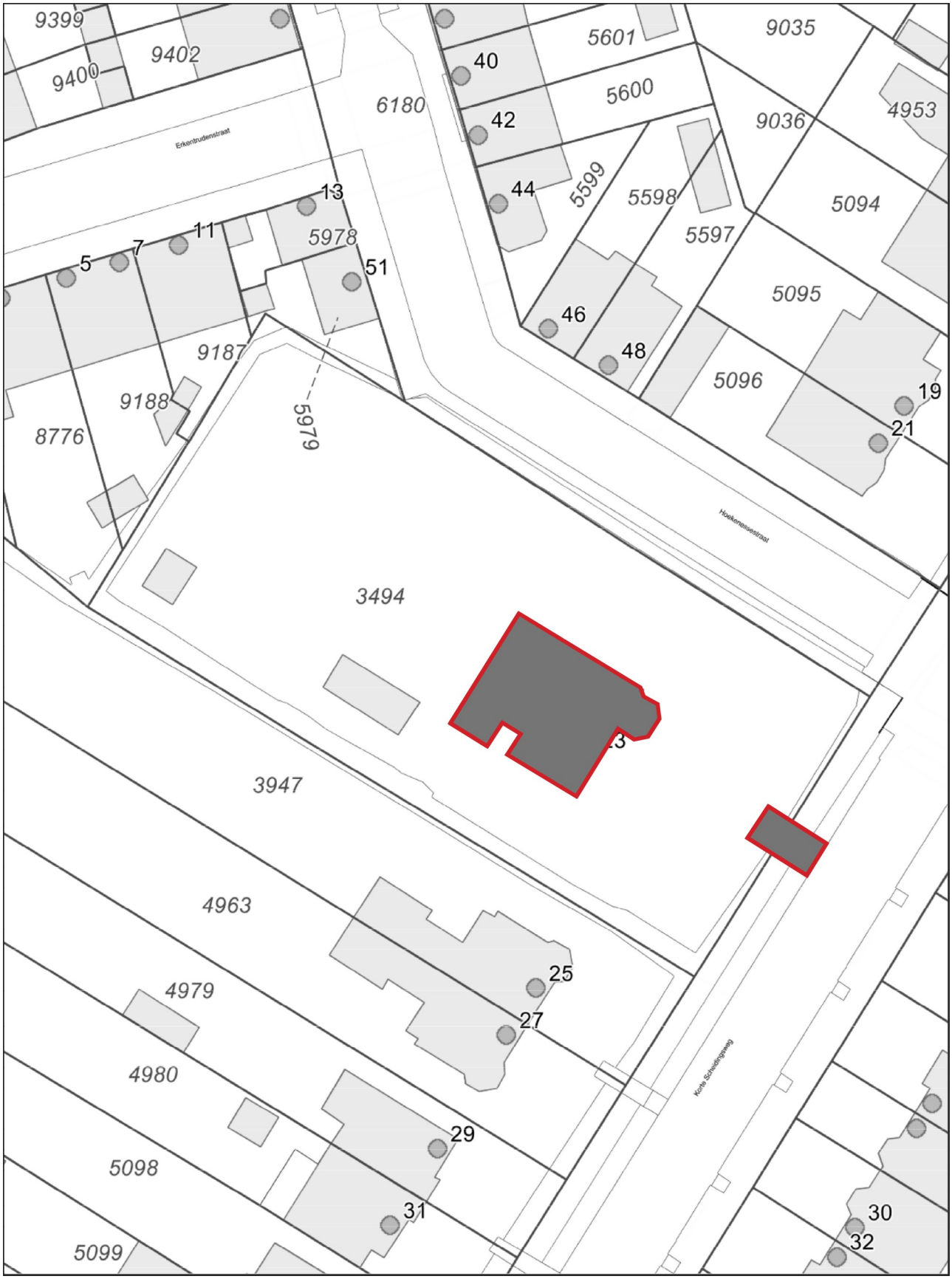
Cultuurhistorische waarde
Villa Mariahof heeft cultuurhistorische waarde als rentenierswoning die eind 19e eeuw gebouwd werd in vrijwel onbebouwd gebied. Het is de oudste woning aan de Korte Scheidingsweg die enige tijd bekend stond als het 'Herweijerlaantje', naar de eerste bewoner en zijn zonen die zich hier ook vestigden.

Architectonische waarde
De villa heeft architectonische waarde door de kwaliteit van de voorgevel, waar de verbouwing van 1914 naadloos overgaat in de in 1881 gebouwde woning. Neoclassicistische invloeden uit de 19e eeuw, waaronder de pilasters en de kroonlijst worden gecombineerd met de in 1914 gebouwde serre aan de voorzijde. Van belang zijn onder andere de originele omlijste vensters van de voorgevel, de voordeur en de serre. Hoewel het interieur door de vele verbouwingen gewijzigd is, is de oorspronkelijke structuur nog goed leesbaar. Het interieur is van belang door onder andere de gecombineerde kapconstructie, de 19e-eeuwse plafonds in de voor- en achterkamer en de hergebruikte serredeuren uit 1924.

Situering
Het perceel van de villa wordt door sloten gescheiden van overige percelen en de openbare weg. De villa vormt met de brug, het hekwerk en de twee bomen een karakteristiek ensemble dat zich onderscheidt van de overige, later gerealiseerde bebouwing aan de Korte Scheidingsweg. Het ensemble heeft ook stedenbouwkundige waarde door de afwijkende rooilijn en het afwijkende volume ten opzichte van de twee-onder-een kapwoningen.

Gaafheid
Aan de villa is veel verbouwd, waarbij de uitbreiding in 1914 van toegevoegde waarde is. Bij de laatste renovatie zijn originele elementen die nog aanwezig waren zoveel mogelijk hersteld. Van belang vanwege de gaafheid zijn onder andere de vensters van de voorgevel, het venster van de linkerzijgevel en de serre. Van bijzondere waarde in het interieur zijn de plafonds van de voor- en achterkamer, de serredeuren, de kachels en de schuifluiken.

CONCEPT



Aan deze tekening kunnen geen rechten worden ontleend *08 Februari 2019*

Schaal 1:500

0 5 10 15m

CONCEPT



Villa Mariahof



voorgevel

achtergevel



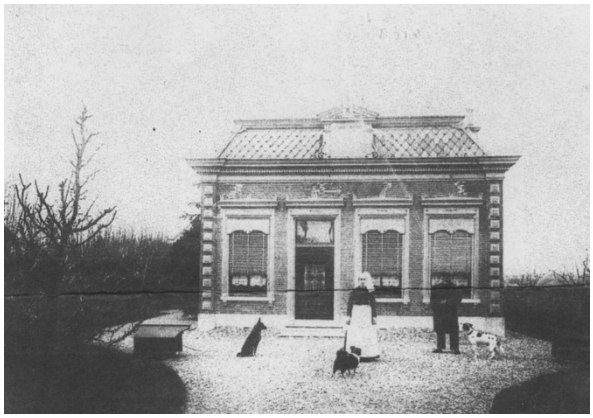
brug met hekwerk

bovenramen voormalige serre afscheiding





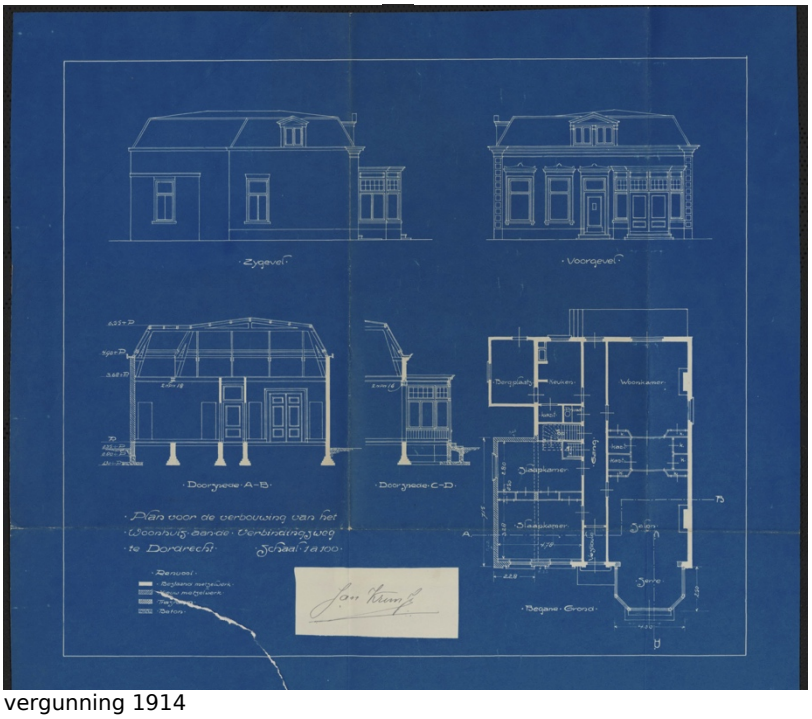
CONCEPT



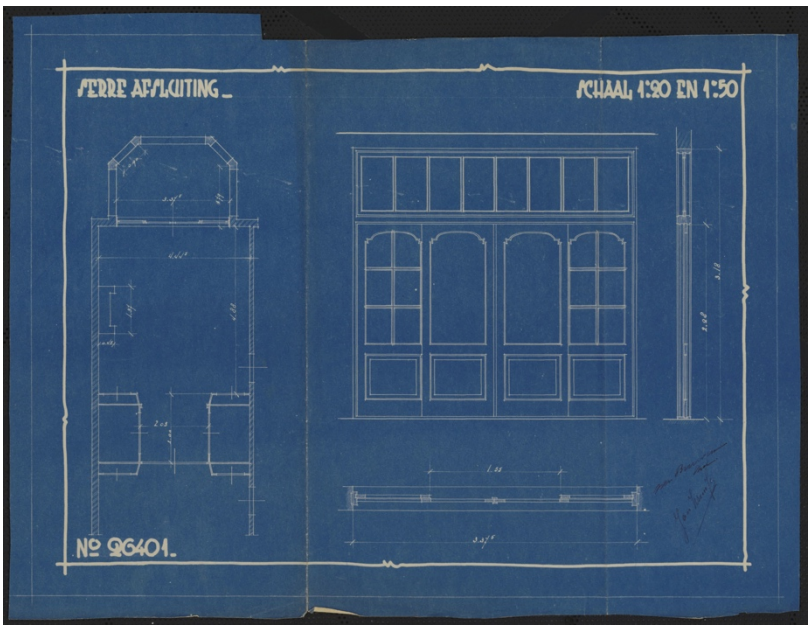
voor 1914



na 1914



vergunning 1914



tekening serredeuren 1924

CONCEPT

CONCEPT